Effectieve aanpak van ratten- en muizenoverlast in horeca en winkels

De bruine rat en huismuis zijn veelvoorkomende plaagdieren in Amsterdam. Deze dieren verspreiden zich graag rondom mensen, vooral in omgevingen met voedsel. Ze zijn berucht om hun snelle voortplanting en kunnen via voedsel en afval ziektekiemen verspreiden.

In het verleden was plaagdierbestrijding gericht op het doden van dieren, wat vaak resulteerde in een verhoogde voortplantingsdrang. Symptoombestrijding zonder de onderliggende oorzaak aan te pakken werkt op de lange termijn averechts. Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen leidt bovendien tot resistentie, wat het probleem alleen maar verergert.

Op 23 oktober jl vond de preventieworkshop, georganiseerd door Vereniging Amsterdam City en KHN Amsterdam, in samenwerking met de GGD, plaats. Tijdens deze bijeenkomst zijn ondernemers geïnformeerd over de beste strategieën om ratten- en muizenoverlast effectief te voorkomen en te bestrijden. Dit artikel vat de belangrijkste uitkomsten van de workshop samen en biedt praktische tips die kunnen helpen bij een structurele aanpak.

IPM – een duurzame aanpak
Integrated Pest Management (IPM) is een gestructureerde methode om plaagdieren zoals ratten en muizen effectief te beheersen. In plaats van enkel te bestrijden, legt IPM de nadruk op preventie en het creëren van een omgeving die onaantrekkelijk is voor knaagdieren.

De vier pijlers van IPM

1. **Preventie en habitat-management**
   IPM begint met het weren van plaagdieren door structurele maatregelen. Denk aan het dichten van kieren en gaten, het aanpassen van de omgeving en het zorgen voor goede opslag van voedsel. Dit voorkomt dat ratten en muizen makkelijk toegang krijgen tot je zaak.
2. **Monitoring en drempelwaarden**
   IPM werkt met drempelwaarden, waarmee je bepaalt vanaf welk punt er ingegrepen moet worden. Niet elke muis vraagt om rigoureuze maatregelen. Met regelmatige inspecties en monitoring houd je in de gaten of er knaagdieractiviteit is.
3. **Niet-chemische middelen**
   Digitale logboeken zijn handige hulpmiddelen die knaagdieractiviteit vroegtijdig signaleren, zodat je snel kunt ingrijpen met klemmen en vallen met sensoren.
4. **Chemische middelen**
   Pas als preventieve maatregelen en niet-chemische middelen onvoldoende effect hebben, mag er bij hoge uitzondering chemische bestrijding worden ingezet. Deze middelen mogen alleen worden toegepast door gecertificeerde bestrijders en onder strikte voorwaarden.

Praktische Maatregelen:

- **Hygiëne en afvalbeheer**: Houd voedsel en afval goed afgesloten. Vuile containers zijn vaak bronnen van overlast; reinig deze regelmatig.
- **Schoonmaak**: Stel vaste schoonmaakschema’s op en zorg dat iedereen in het team deze naleeft.
- **Bijhouden logboeken**: Bij controle door de NVWA kan een goed bijgehouden logboek een waardevol verdedigingsmiddel zijn.

Bouwtechnische aanpassingen:
Ratten kunnen binnenkomen door openingen vanaf 1 cm; voor muizen is een opening van 5 mm voldoende. Dicht kieren en gaten zorgvuldig:

- **Kleinere gaten**: Gebruik staalwol, RVS-gaas (5 mm maaswijdte) of speciale rubbers om kieren af te sluiten.
- **Grotere openingen**: Cement of Trespa-beplating zijn effectief voor grotere gaten. Trespa is duurzaam en knaagbestendig.
- **Voorkomen van geursporen**: Ratten volgen geursporen, dus reinig en desinfecteer grondig om geurpatronen te doorbreken.

Meldingen en collectieve aanpak

1. **Meldingen bij de GGD en Gemeente**: Overlast melden kan bij de Gemeente Amsterdam via meldingen.amsterdam.nl. Het doen van een melding is essentieel voor alle betrokkenen.

2. **Samenwerken vanuit het collectief**
   BIZ'en, straatmanagers, gebiedsmakelaarss en buurtbewoners zijn belangrijke partners in een collectieve aanpak tegen plaagdieren. Indien bovenstaande melding alleen niet volstaat dan kan er contact worden opgenomen met Vereniging Amsterdam City via secretariaat@amsterdamcity.nl. Amsterdam City en GGD staan in nauw contact met elkaar en bespreken op structurele basis actualiteiten die extra aandacht vragen.

Controle en sancties door NVWA
De NVWA hanteert strikte richtlijnen en voert controles uit. Constateert de NVWA tekortkomingen, dan kun je te maken krijgen met waarschuwingen of boetes. Bij herhaalde overtredingen of ernstige tekortkomingen kan de NVWA je bedrijf onder verscherpt toezicht plaatsen. Dit betekent dat ze vaker langskomen, wat kosten en extra aandacht vraagt.

Overige tips en opleiding

- **Personeel trainen**: Schakel een gecertificeerd plaagdierbeheerser in of overweeg zelf opgeleide werknemers. Organisaties zoals het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) en bedrijven als Killgerm bieden trainingen aan.
- **Afval in de Omgeving**: Betrek ook pandeigenaren en buurtwinkeliers bij preventieve maatregelen. Vuile omgevingen zijn een bron van overlast; zorg voor een goede afvalstroomcontrole.

Bijgaande checklist biedt een handig overzicht van preventieve maatregelen. Het kan helpen bij het organiseren van de nodige stappen, van preventie tot samenwerking met een plaagdierbeheerser.